

HAL
open science

Εκατό χρόνια επιγραφικών ερευνών στη Θάσο (1911-2011)

Natacha Trippé, Patrice Hamon, Julien Fournier

► To cite this version:

Natacha Trippé, Patrice Hamon, Julien Fournier. Εκατό χρόνια επιγραφικών ερευνών στη Θάσο (1911-2011). AEMTH, 2010, Thessalonique, Greece. pp.501-507. <halshs-02008446>

HAL Id: halshs-02008446

<https://shs.hal.science/halshs-02008446v1>

Submitted on 26 Feb 2019

HAL is a multi-disciplinary open access archive for the deposit and dissemination of scientific research documents, whether they are published or not. The documents may come from teaching and research institutions in France or abroad, or from public or private research centers.

L'archive ouverte pluridisciplinaire HAL, est destinée au dépôt et à la diffusion de documents scientifiques de niveau recherche, publiés ou non, émanant des établissements d'enseignement et de recherche français ou étrangers, des laboratoires publics ou privés.

Ανασκαφές στην Αγορά της Θάσου το 1922

ΤΟ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΕΡΓΟ
ΣΤΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ
ΚΑΙ ΣΤΗ ΘΡΑΚΗ

24, 2010

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΤΟ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΕΡΓΟ
ΣΤΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ
ΚΑΙ ΣΤΗ ΘΡΑΚΗ

24, 2010

Επιστημονική Επιτροπή του Αρχαιολογικού Έργου στη Μακεδονία και στη Θράκη κατά το 2010

Δημήτριος Παντερμαλής
Ομ. Καθηγητής Αρχαιολογίας ΑΠΘ

Μιχάλης Τιβέριος
Καθηγητής Κλασικής Αρχαιολογίας ΑΠΘ

Στέλιος Ανδρέου
Καθηγητής Προϊστορικής Αρχαιολογίας ΑΠΘ

Πολυξένη Αδάμ-Βελένη
Προϊσταμένη ΑΜΘ

Λίλλιαν Αχειλαρά
Προϊσταμένη ΙΣΤ' ΕΠΚΑ

Μαρία Λιλιμπάκη-Ακαμάτη
Προϊσταμένη ΙΖ' ΕΠΚΑ

Γενική επιμέλεια έκδοσης
Πολυξένη Αδάμ-Βελένη
Κατερίνα Τζαναβάρη

Διορθώσεις κειμένων
Πολυξένη Αδάμ-Βελένη
Κατερίνα Τζαναβάρη

ISSN 1106-5311

© ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ,
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ,
ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ,
2014

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του ελληνικού νόμου (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής άδειας του εκδότη κατά οποιοδήποτε τρόπο ή μέσο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευσή του συνόλου ή μέρους του έργου.

Παραγωγή

 ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ZITH
www.ziti.gr

Περιεχόμενα

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΔΑΜΑΣΚΟΣ, ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΠΛΑΝΤΖΟΣ <i>Πανεπιστημιακή ανασκαφή Άργους Ορεστικού</i>	1
<i>Argos Orestikon University Excavation</i> DIMITRIS DAMASKOS, DIMITRIS PLANTZOS	
ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗ <i>Νέα ευρήματα στην ιερά μονή Παναγίας Μαυριώτισσας στην Καστοριά</i>	9
<i>New Finds in the Monastery of Panagia Mavriotissas in Kastoria</i> AGGELIKI STRATI	
ΓΕΩΡΓΙΑ ΚΑΡΑΜΗΤΡΟΥ-ΜΕΝΤΕΣΙΔΗ <i>Από το ανασκαφικό έργο της Λ' ΕΠΚΑ κατά το 2010</i>	17
<i>The Work of the 30th Ephorate of Prehistoric and Classical Antiquities during 2010</i> GEORGIA KARAMITROU-MENTESSIDI	
ΓΕΩΡΓΙΑ ΚΑΡΑΜΗΤΡΟΥ-ΜΕΝΤΕΣΙΔΗ, ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ ΛΟΚΑΝΑ, ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ <i>Δύο θέσεις της αρχαιότερης και μέσης νεολιθικής στην Ποντοκόμη και Μαυροπηγή Εορδαίας</i>	39
<i>Two Sites of the Early and Middle Neolithic Eras in Pontokomi and Mavropigi of Eordaia</i> GEORGIA KARAMITROU-MENTESSIDI, KATERINA ANAGNOSTOPOULOU, CHARIKLEIA LOKANA	
ΧΡΙΣΤΙΝΑ ΖΙΩΤΑ <i>Η ανασκαφή στον Κλείτο Κοζάνης το 2010</i>	53
<i>Excavations in Kleitos Kozanis in 2010</i> CHRISTINA ZIOTA	
ANNA ΣΤΡΟΥΛΙΑ <i>Εργαλεία με κόψη από την Κρεμαστή Κοιλάδα, νομού Κοζάνης: βιογραφικές παρατηρήσεις</i>	63
<i>Ground Stone Edge Tools from Kremasti-Kilada, Kozani: Biographical Notes</i> ANNA STROULIA	
ΜΑΡΙΖΑ ΤΣΙΑΠΑΛΗ <i>Ανασκαφή πρωτοβυζαντινής έπαυλης στο Βελβεντό Κοζάνης</i>	73
<i>Excavation of an early Byzantine Villa in Velvento of Kozani</i> MARIZA TSIAPALI	

<p>ΝΙΚΗ ΣΑΡΙΔΑΚΗ, ΚΩΣΤΑΣ ΚΩΤΣΑΚΗΣ, ΝΤΟΥΣΚΑ ΟΥΡΕΜ-ΚΩΤΣΟΥ, ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ <i>Αψαλος – Γραμμή. Τα πρώτα αποτελέσματα της ανάλυσης της κεραμικής της μέσης νεολιθικής περιόδου</i></p> <hr/> <p><i>Apsalos - Grammi. The first Results of the Analysis of the Pottery of the Middle Neolithic Period</i> ΝΙΚΙ ΣΑΡΙΔΑΚΙ, ΚΩΣΤΑΣ ΚΩΤΣΑΚΙΣ, ΔΟΥΣΚΑ ΟΥΡΕΜ-ΚΩΤΣΟΥ, ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ</p>	81
<p>ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ <i>Αρχαιολογικός χώρος Έδεσσας: οι χώροι 11^{ος}-30^{ος} αριστερά της νότιας πύλης βόρεια και νότια της Α' αριστερής παρόδου</i></p> <hr/> <p><i>Archeological Site of Edessa: Areas 11th-30th, left of the South Gate (north and south of the left side Street A')</i> ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ</p>	87
<p>ΧΡΥΣΟΥΛΑ ΠΑΛΙΑΔΕΛΗ, ΑΘΑΝΑΣΙΑ ΚΥΡΙΑΚΟΥ, ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΤΟΥΡΤΑΣ, ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ, ΣΕΒΑΣΤΗ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ <i>Βεργίνα 2010: ανασκαφικές και εργαστηριακές έρευνες</i></p> <hr/> <p><i>Vergina 2010: Excavation and Laboratory Research</i> ΧΡΥΣΟΥΛΑ ΠΑΛΙΑΔΕΛΙ, ΑΘΑΝΑΣΙΑ ΚΥΡΙΑΚΟΥ, ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΤΟΥΡΤΑΣ, ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ, ΣΕΒΑΣΤΗ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ</p>	97
<p>ΧΡΥΣΟΥΛΑ ΠΑΛΙΑΔΕΛΗ, ΘΕΟΔΩΡΟΣ Γ. ΑΝΤΙΚΑΣ, ΛΩΡΑ Κ. ΑΝΤΙΚΑΣ, ΑΘΑΝΑΣΙΑ ΚΥΡΙΑΚΟΥ, ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΤΟΥΡΤΑΣ <i>Βάση δεδομένων και πρόδρομες παρατηρήσεις στο σκελετικό υλικό από τον θάλαμο του τάφου II στη Μεγάλη Τούμπα των Αιγών</i></p> <hr/> <p><i>Data Base and Preliminary Observations on the skeletal Remains found in the main Chamber of Tomb II at the Great Tumulus of Aegae</i> ΧΡΥΣΟΥΛΑ ΠΑΛΙΑΔΕΛΙ, ΘΕΟΔΩΡΟΣ Γ. ΑΝΤΙΚΑΣ, ΛΩΡΑ Κ. ΑΝΤΙΚΑΣ, ΑΘΑΝΑΣΙΑ ΚΥΡΙΑΚΟΥ, ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΤΟΥΡΤΑΣ</p>	105
<p>ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΦΑΚΛΑΡΗΣ, ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΣΤΑΜΑΤΟΠΟΥΛΟΥ <i>Βεργίνα. Η αποκάλυψη της οχύρωσης στον αγρό Μπέλα</i></p> <hr/> <p><i>Vergina. The Uncovering of the Fortification walls in the Field Bela</i> ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΦΑΚΛΑΡΗΣ, ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΣΤΑΜΑΤΟΠΟΥΛΟΥ</p>	113
<p>ΙΩΑΝΝΗΣ Α. ΠΙΚΟΥΛΑΣ <i>Διασχίζοντας τον Όλυμπο: οδικό δίκτυο και άμυνα στην Περραιβία. Η έρευνα του 2010</i></p> <hr/> <p><i>Crossing Olympus: Passages and Defence in Perrhaibia (2010)</i> ΙΩΑΝΝΗΣ Α. ΠΙΚΟΥΛΑΣ</p>	121
<p>ΜΑΤΘΑΙΟΣ ΜΠΕΣΙΟΣ, ΑΘΗΝΑ ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΟΥ <i>Νεκροταφεία Πύδνας: ανασκαφή στο αγροτεμάχιο αριθ. 691 Μακρυγιάλου</i></p> <hr/> <p><i>Cemeteries in Pydna: The Excavation in Plot 691 in Makrygialos</i> ΜΑΤΘΑΙΟΣ ΜΠΕΣΙΟΣ, ΑΘΗΝΑ ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΟΥ</p>	127

ΜΑΤΘΑΙΟΣ ΜΠΕΣΙΟΣ, ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΝΟΥΛΑΣ «Χώρα Πύδνας». Ανασκαφή στον Κούκκο Πιερίας	135
<hr/>	
“Pydna’s Territory”. Excavation in Koukos of Pieria ΜΑΤΘΑΙΟΣ ΒΕΣΣΙΟΣ, ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΝΟΥΛΑΣ	
ΣΟΦΙΑ ΚΟΥΛΙΔΟΥ «Μυκηναϊκή» παρουσία στη νότια Πιερία. Η περίπτωση της Πηγής Αρτέμιδος	143
<hr/>	
‘Mycenaean’ Presence in south Pieria. The Case of Artemis Fountain ΣΟΦΙΑ ΚΟΥΛΙΔΟΥ	
ΘΩΜΗ ΣΑΒΒΟΠΟΥΛΟΥ, ΓΙΑΝΝΗΣ ΓΙΑΝΝΑΚΗΣ Τούμπα Παιονίας Κιλκίς. Το χρονικό της πρότασης προστασίας - ανάδειξης του αρχαιολογικού χώρου	153
<hr/>	
The Mound of Paionia in Kilkis. The Chronicle of the Protection and Enhancement Proposal of the archaeological Site ΤΗΟΜΙ ΣΑΒΟΡΟΥΛΟΥ, ΥΙΑΝΝΙΣ ΥΑΝΝΑΚΙΣ	
ΔΟΜΝΑ ΙΣΑΑΚΙΔΟΥ, ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΠΑΠΑΕΥΘΥΜΙΟΥ-ΠΑΠΑΝΘΙΜΟΥ, ΕΥΗ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ Στρωματογραφικές έρευνες στον νότιο τομέα της τούμπας του Αρχοντικού	159
<hr/>	
Stratigraphic Research on the southern Slope of Archontico Mound ΔΟΜΝΑ ΙΣΑΑΚΙΔΟΥ, ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΠΑΡΑΕΦΘΙΜΙΟΥ-ΠΑΡΑΝΘΙΜΟΥ, ΕΒΙ ΠΑΡΑΔΟΠΟΥΛΟΥ	
ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ, ΠΑΥΛΟΣ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ Αρχοντικό Πέλλας 2010: η σωστική ανασκαφή του δυτικού νεκροταφείου	169
<hr/>	
Archontiko Pellas 2010: Rescue Excavation in the west Cemetery ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ, ΠΑΥΛΟΣ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ	
ΜΑΡΙΑ ΛΙΛΙΜΠΑΚΗ-ΑΚΑΜΑΤΗ Από το ανατολικό νεκροταφείο της Πέλλας	179
<hr/>	
From the east Cemetery of Pella ΜΑΡΙΑ ΛΙΛΙΜΠΑΚΗ-ΑΚΑΜΑΤΗ	
ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΓΙΜΑΤΖΙΔΗΣ, ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΡΛΙΑΜΠΑΣ, ΣΤΑΥΡΟΣ ΚΩΤΣΟΣ Δρακόντιο 2010: αρχαιολογική έρευνα σε μια τούμπα της λεκάνης του Λαγκαδά	189
<hr/>	
Drakontion 2010: Archaeological Research in a Mound in the Lagadas Basin ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΓΙΜΑΤΖΙΔΗΣ, ΥΙΑΝΝΙΣ ΚΑΡΛΙΑΜΠΑΣ, ΣΤΑΥΡΟΣ ΚΩΤΣΟΣ	
ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΚΟΥΣΟΥΛΑ, ΕΛΕΝΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ Ανασκαφή μεσοβυζαντινού νεκροταφείου στον ανώνυμο ναό στο Στάνοβο Καβαλαρίου νομού Θεσσαλονίκης	197
<hr/>	
Excavation of Middle Byzantine Cemetery in an anonymous Church in Stanovo Kavalari in Thessaloniki Prefecture ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΚΟΥΣΟΥΛΑ, ΕΛΕΝΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ	

ΜΑΡΙΑ ΠΑΠΠΑ, ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΤΖΑΝΑΒΑΡΗ	
<i>Λητή Ι: η συνέχεια της ανασκαφής στον νεολιθικό οικισμό, 2006-2010</i>	207
<i>Liti I: The Continuation of the Excavation at the Neolithic Settlement, 2006-2010</i>	
ΜΑΡΙΑ ΡΑΡΡΑ, ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΤΖΑΝΑΒΑΡΗ	
ΛΙΛΛΙΑΝ ΑΧΕΙΛΑΡΑ	
<i>METPO Θεσσαλονίκης 2010. Το αρχαιολογικό έργο της ΙΣΤ' ΕΠΚΑ</i>	217
<i>Thessaloniki METRO 2010: The Work of the 16th Ephorate of Prehistoric and Classical Antiquities</i>	
LILLIAN ACHEILARA	
ΜΕΛΙΝΑ ΠΑΪΣΙΔΟΥ, ΣΤΕΛΛΑ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΟΥ, ΚΡΙΝΩ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ	
<i>METPO Θεσσαλονίκης 2010. Το έργο της 9^{ης} ΕΒΑ</i>	223
<i>Thessaloniki METRO 2010: The Work of the 9th Ephorate of Byzantine Antiquities</i>	
MELINA PAΪSIDOU, STELLA VASILEIADOU, KRINO KONSTANTINIDOU	
ΜΕΛΙΝΑ ΠΑΪΣΙΔΟΥ	
<i>METPO Θεσσαλονίκης 2010: η παλαιοχριστιανική βασιλική στον σταθμό Σιντριβανίου</i>	235
<i>Thessaloniki METRO 2010: The early Christian Basilica in Sintrivani Square</i>	
MELINA PAΪSIDOU	
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Θ. ΡΑΠΤΗΣ, ΧΑΡΙΣΙΟΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ	
<i>Πρωτοβυζαντινή αστική έπαυλη με τρικλίνιο στην Άνω Πόλη Θεσσαλονίκης (σωστική ανασκαφή στην οδό Αριστίππου 4)</i>	247
<i>Early byzantine Villa Urbana with Triclinium in Thessaloniki (4 Aristippou str. rescue excavation)</i>	
KONSTANTINOS T. RAPTIS, HARISSIOS KOUTSOYIANNIS	
ΣΟΦΙΑ ΑΚΡΙΒΟΠΟΥΛΟΥ	
<i>Η ανασκαφή στην οδό Βασιλέως Ηρακλείου 45 στη Θεσσαλονίκη</i>	255
<i>The Excavation in 45, Vassileos Irakeliou Street in Thessaloniki</i>	
SOFIA AKRIVOPOULOU	
ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ Χ. ΑΝΤΩΝΑΡΑΣ	
<i>Βασιλέως Ηρακλείου 45, Θεσσαλονίκη: το παλαιοχριστιανικό εργαστήριο υαλουργίας</i>	263
<i>45, Vassileos Irakleiou street, Thessaloniki: The Early Christian Glass Workshop</i>	
ANASTASSIOS CH. ANTONARAS	
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΧΑΤΖΗΩΑΝΝΙΔΗΣ, ΧΡΗΣΤΟΣ Π. ΤΣΑΜΙΣΗΣ, ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΔΕΛΗΔΗΜΗΤΡΙΟΥ	
<i>Θεσσαλονίκη: σωστική ανασκαφή οικοπέδου στη συμβολή της πλατείας Δημοκρατίας με την οδό Μοσκόφ</i>	273
<i>Thessaloniki: Rescue Excavation at Demokratia Square and Moskof Street</i>	
ALEXANDROS CHATZIOANIDIS, CHRISTOS TSAMISIS, DIMITRIS DELIDIMITRIOU	

ΣΒΕΤΛΑΝΑ ΒΙΒΝΤΕΝΚΟ, ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΤΣΑΓΓΑΛΙΔΗΣ, ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΜΑΝΟΥΔΗΣ	
<i>Αξιολόγηση κονιαμάτων επέμβασης για σωστικές εργασίες συντήρησης σε αρχαιολογικούς χώρους</i>	287
<i>Evaluation of Intervention Mortars in Rescue Conservation Works in Archaeological Sites</i>	
SVETLANA VIVTENKO, CHARALAMBOS TSAGGALIDIS, PANAYIOTIS MANOUDIS	
<hr/>	
ΠΑΣΧΑΛΗΣ ΑΝΔΡΟΥΔΗΣ	
<i>Νεότερες έρευνες σε άγνωστα οθωμανικά μνημεία της Θεσσαλονίκης</i>	297
<i>Recent Research in unknown Ottoman Monuments of Thessaloniki</i>	
PASCHALIS ANDROUDIS	
<hr/>	
ΠΟΛΥΞΕΝΗ ΑΔΑΜ-ΒΕΛΕΝΗ, ΔΗΜΗΤΡΑ ΚΑΛΛΙΓΑ, ΕΣΘΗΡ ΣΟΛΟΜΩΝ	
<i>Το νέο Μουσείο της Αρχαίας Αγοράς Θεσσαλονίκης: διαδρομές στο παρελθόν της πόλης</i>	307
<i>The new Museum of the Ancient Agora of Thessaloniki: Routes in the city's past</i>	
POLYXENI ADAM-VELENI, DIMITRA KALLIGA, ESTHER SOLOMON	
<hr/>	
ΠΟΛΥΞΕΝΗ ΑΔΑΜ-ΒΕΛΕΝΗ, ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΤΕΦΑΝΙΔΗΣ	
<i>«Η Μακεδονία από τις ψηφίδες στα pixels»: μία έκθεση του μέλλοντος στο παρόν</i>	321
<i>"Macedonia from fragments to pixels", an Exhibition of the Future in the Present</i>	
POLYXENI ADAM-VELENI, KONSTANTINOS STEFANIDIS	
<hr/>	
ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ ΣΤΕΦΑΝΗ, ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΚΟΥΚΟΥΒΟΥ, ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΑΚΡΙΒΟΠΟΥΛΟΥ	
<i>«Η Μακεδονία από τις ψηφίδες στα pixels» στο Αρχαιολογικό Μουσείο Θεσσαλονίκης. Μια έκθεση χωρίς εκθέματα</i>	331
<i>"Macedonia from Fragments to Pixels", in the Archaeological Museum of Thessaloniki An Exhibition without Exhibits</i>	
EVAGGELIA STEFANI, AGGELIKI KOUKOUVOU, ELEFThERIA AKRIVOPOULOU	
<hr/>	
ΜΑΓΔΑ ΠΑΡΧΑΡΙΔΟΥ-ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΥ	
<i>Νεότερα στοιχεία από τις καταγραφές της 9^{ης} ΕΒΑ στον νομό Θεσσαλονίκης κατά τα έτη 2009-2010</i>	337
<i>New data from the registrations of the 9th Ephorate of Byzantine Antiquities in the prefecture of Thessaloniki during the years 2009-2010</i>	
MARIA PARHARIDOU-ANAGNOSTOU	
<hr/>	
ΕΥΠΡΑΞΙΑ ΔΟΥΛΓΚΕΡΗ	
<i>Θέματα αρχαιοκαπηλίας της 9^{ης} Εφορείας Βυζαντινών Αρχαιοτήτων, κατά τα έτη 2006-2009</i>	349
<i>Issues of illegal Antiquities Trafficking of the 9th Ephorate of Byzantine Antiquities of Thessaloniki (2006-2009)</i>	
ΕΥΠΡΑΞΙΑ ΔΟΥΛΓΚΕΡΗ	

ΣΤΕΛΙΟΣ ΑΝΔΡΕΟΥ, ΚΑΛΛΙΟΠΗ ΕΥΚΛΕΙΔΟΥ, ΣΕΒΗ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ <i>Η πανεπιστημιακή ανασκαφή στην Τούμπα Θεσσαλονίκης</i>	359
<hr/>	
<i>The University Excavation at Toumba in Thessaloniki</i> STELIOS ANDREOU, KALLIOPI EFKLIDOU, SEVI TRIANTAFYLLOU	
ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΟΥ, ΔΑΦΝΗ ΝΙΚΟΛΑΪΔΟΥ, ΣΤΕΛΙΟΣ ΑΝΔΡΕΟΥ, ΚΩΣΤΑΣ ΚΩΤΣΑΚΗΣ <i>Στρατηγικές διαχείρισης και κατανάλωσης των ζώων στην Τούμπα Θεσσαλονίκης κατά τη μέση και ύστερη εποχή του χαλκού</i>	365
<hr/>	
<i>A zooarchaeological Study from Toumba Thessaloniki: Consumption and Management Strategies during the Middle and Late Bronze Age</i> ANASTASIA VASILEIADOU, DAPHNE NIKOLAIDOU, STELIOS ANDREOU, KOSTAS KOTSAKIS	
ΜΑΡΙΑ ΤΣΙΜΠΙΔΟΥ-ΑΥΛΩΝΙΤΗ <i>Πυλαία 2001-2010. Ανασκαφικές ψηφίδες από μια «άγνωστη» περιοχή</i>	375
<hr/>	
<i>Municipality of Pylea 2001-2010. Excavational Fragments from an “unknown” Area</i> MARIA TSIMBIDOU-AVLONITI	
ΜΙΧΑΗΛΗΣ ΤΙΒΕΡΙΟΣ, ΕΛΕΝΗ ΜΑΝΑΚΙΔΟΥ, ΔΕΣΠΟΙΝΑ ΤΣΙΑΦΑΚΗ <i>Ανασκαφικές έρευνες στο Καραμπουρνάκι κατά το 2010: συνοψίζοντας τα πρόσφατα αρχαιολογικά δεδομένα</i>	385
<hr/>	
<i>Excavations at Karabournaki in 2010: summarizing the recent archaeological Data</i> MICHALIS TIVERIOS, ELENI MANAKIDOU, DESPINA TSIYAFAKI	
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΙΣΜΑΝΙΔΗΣ, ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΚΑΚΑΜΑΝΟΥΔΗΣ <i>Καλίνδοια 2010. Η συνέχεια της έρευνας του Συγκροτήματος του Σεβαστείου και νέα ευρήματα πλαστικής</i>	389
<hr/>	
<i>Kalindoia 2010: Ongoing Research at the Sebasteion Complex and new sculptural Finds</i> KONSTANTINOS SISMANIDIS, ANASTASSIOS KAKAMANOUDIS	
ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΚΑΡΟΛΙΔΗΣ, ΚΩΣΤΑΣ ΣΙΣΜΑΝΙΔΗΣ, ΣΒΕΤΛΑΝΑ ΒΙΒΤΕΝΚΟ, ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΡΑΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ <i>Χάλκινη προτομή από τα Καλίνδοια. Προκαταρκτική διερεύνηση της μεθόδου κατασκευής και μεθοδολογία συντήρησης</i>	399
<hr/>	
<i>Bronze Bust from Kalindoia. Preliminary Investigation of the Construction Method Conservation Methodology</i> DIMITIOS KAROLIDIS, KOSTAS SISMANIDIS, SVETLANA VIVTENKO, IOANNIS KARAPANAYIOTIS	
ΜΠΕΤΤΙΝΑ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑ, ΟΛΥΜΠΙΑ ΝΑΣΙΩΚΑ, ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΝΑΤΣΙΚΟΠΟΥΛΟΣ <i>Νέα στοιχεία για τα εργαστήρια κεραμικής της αρχαίας Ακάνθου</i>	405
<hr/>	
<i>New Evidence for the Pottery Workshops of ancient Acanthus</i> BETTINA TSIGARIDA, OLYMPIA NASIOKA, KONSTANTINOS NATSIKOPOULOS	
ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΤΣΑΝΑΝΑ, ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΜΠΙΤΖΙΚΟΠΟΥΛΟΣ, ΠΑΡΙΣ ΕΥΓΕΝΙΚΟΣ <i>Σωστικές ανασκαφικές έρευνες στη Χαλκιδική το 2010</i>	411
<hr/>	
<i>Rescue Excavations at Chalkidiki during 2010</i> KATHERINE TSANANA, DIMITRIOS MPITZIKOPOULOS, PARIS EVGENIKOS	

ΜΙΛΤΙΑΔΗΣ ΜΥΤΕΛΕΤΣΗΣ, ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΣΥΡΟΣ <i>Σπήλαιο «Καταρράκτες» Σιδηροκάστρου. Ανασκαφή 2008-2010</i>	421
<hr/>	
“Katarraktes” Cave at Sidirokastro. Excavation Seasons 2008 and 2010 MILTIADIS MITELETSIS, ANASTASSIOS SIROS	
ΣΤΑΥΡΟΥΛΑ ΔΑΔΑΚΗ, ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΟΥΛΚΕΡΟΓΛΟΥ, ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΣΑΤΣΟΣ <i>Οθωμανικό λουτρό στο κέντρο των Σερρών. Προκαταρκτική ανακοίνωση</i>	429
<hr/>	
<i>Bath of the Ottoman Period in the Center of Serres: Preliminary report</i> STAYROULA DADAKI, ANASTASSIOS OULKEROGLOU, IOANNIS TSATSOS	
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΠΑΠΑΘΕΟΔΩΡΟΥ, ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΠΕΡΙΣΤΕΡΗ <i>Αναγνωριστική γεωφυσική έρευνα με γεωραντάρ στην περιοχή λόφου Καστά Αμφίπολης το 2010</i>	443
<hr/>	
<i>Geophysical Reconnaissance Survey with Ground Penetrating Radar (GPR) in the Area of Kastas Hill, Amfipolis (2010)</i> KONSTANTINOS PAPATHEODOROU, KATERINA PERISTERI	
ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΠΕΡΙΣΤΕΡΗ <i>Σωστική ανασκαφική έρευνα στην περιοχή τύμβου Καστά Αμφίπολης (2009-2010)</i> <i>Rescue Excavation in the archaic Nekropolis in the Area of Kastas in Amfipolis (2009-2010)</i>	449
<hr/>	
<i>Les fouilles récentes en 2009-2010 dans la nécropole archaïque de Kastas Amfipolis</i> KATERINA PERISTERI	
PASCAL DARQUE, ΧΑΪΔΩ ΚΟΥΚΟΥΛΗ-ΧΡΥΣΑΝΘΑΚΗ, ΔΗΜΗΤΡΑ ΜΑΛΑΜΙΔΟΥ, ΖΩΗ ΤΣΙΡΤΣΩΝΗ, ΣΟΥΛΑΝΑ-ΜΑΡΙΑ ΒΑΛΑΜΩΤΗ <i>Προϊστορικός οικισμός Φιλίππων-Ντικιλί Τας: η ανασκαφή του 2010</i>	453
<hr/>	
<i>Prehistoric Settlement in Filippi-Dikili Tas: The Excavation of 2010</i> PASCAL DARQUE, CHAIDO KOUKOULI-CHRYSSANTHAKI, DIMITRA MALAMIDOU, ZOI TSIRTSONI, SOULTANA-MARIA VALAMOTI	
†ΓΕΩΡΓΙΟΣ Γ. ΓΟΥΝΑΡΗΣ <i>Πανεπιστημιακή ανασκαφή Φιλίππων 2008-2010</i>	463
<hr/>	
<i>University Excavation in Philippi 2008-2010</i> †GEORGE GOUNARIS	
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΒΕΛΕΝΗΣ, ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΑΣΗΜΑΚΟΠΟΥΛΟΣ <i>Ο διπλός στυλοβάτης στη Βασιλική Α' των Φιλίππων. Μια κατ' οικονομία πρακτική των παλαιοχριστιανικών χρόνων</i>	471
<hr/>	
<i>The Double Stylobate in the Basilica A of Philippi. An Effective Practice of the Early Christian Period</i> GEORGIOS VELENIS, DEMETRIOS ASIMAKOPOULOS	

ΣΤΑΥΡΟΣ ΖΑΧΑΡΙΑΔΗΣ	
<i>Η κεραμική ενός αποθέτη της πανεπιστημιακής ανασκαφής Φιλίππων</i>	481
<i>The pottery of a Pit of the University Excavation at Philippi</i>	
STAVROS ZACHARIADIS	
DOMINIQUE MULLIEZ	
<i>Ένας αιώνας ανασκαφών της Γαλλικής Σχολής Αθηνών στη Θάσο</i>	493
<i>A Century of Excavations of the French School of Athens in Thassos</i>	
DOMINIQUE MULLIEZ	
JULIEN FOURNIER, PATRICE HAMON, NATACHA TRIPPÉ	
<i>Εκατό χρόνια επιγραφικών ερευνών στη Θάσο (1911-2011)</i>	501
<i>One hundred Years of epigraphic Research in Thassos (1911-2011)</i>	
JULIEN FOURNIER, PATRICE HAMON, NATACHA TRIPPÉ	
ARTHUR MULLER	
<i>Ορυκτά, μάρμαρο και κρασί: οι πηγές της ευημερίας της Θάσου</i>	507
<i>Minerals, Marble and Wine: The Sources of the Prosperity of Thassos</i>	
ARTHUR MULLER	
OLIVIER PICARD	
<i>Η δημοσίευση των νομισμάτων από τις ανασκαφές της ΓΑΣ στη Θάσο, μια προσέγγιση (μεταξύ) αρχαιολογίας και οικονομικής πολιτικής</i>	515
<i>The Publication of Coins from the Excavations of the French School at Athens in Thassos, an Approach (between) Archeology and Economic Policy</i>	
OLIVIER PICARD	
JEAN-YVES MARC	
<i>Η έρευνα στο μνημειακό κέντρο της Θάσου: Οι νότιες παρυφές της αγοράς</i>	521
<i>Research in the monumental Center of Thassos: The southern Outskirts of the Agora</i>	
JEAN YVES-MARC	
JEAN-JACQUES MAFFRE	
<i>Offrandes et dédicants dans les sanctuaires thasiens</i>	527
<i>Αναθήματα και αναθέτες στα θασιακά ιερά</i>	
<i>Votives and Dedicators in Thassian Sanctuaries</i>	
JEAN-JAQUES MAFFRE	
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΒΛΑΣΤΑΡΗΣ, TONY KOZELJ, MANUELA WURCH-KOZELJ	
<i>Des pieds et des croix à Tsigri (Thasos) une aire sacrée?</i>	539
<i>Πόδια και σταυροί στη θέση Τσιγκρή (Θάσος): ένας ιερός χώρος;</i>	
<i>Feet and Crosses in Tsigri (Thassos): A sacred area?</i>	
KONSTANTINOS VLASTARIS, TONY KOZELJ, MANUELA WURCH-KOZELJ	

FRANCINE BLONDÉ, ΣΤΑΥΡΟΥΛΑ ΔΑΔΑΚΗ, TONY KOZELJ, ΖΗΣΗΣ ΜΠΟΝΙΑΣ, ARTHUR MULLER, DOMINIQUE MULLIEZ, ΠΛΑΤΩΝ ΠΕΤΡΙΔΗΣ, ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΑΝΙΔΑΣ <i>Η πρωτοβυζαντινή οικία DOMUS 5 στη Θάσο</i>	549
<hr/>	
<i>The early Byzantine House DOMUS 5 in Thassos</i> FRANCINE BLONDE, STAVROULA DADAKI, TONY KOJELI, ZISIS BONIAS, ARTHUR MULLER, DOMINIQUE MULLIEZ, PLATON PETRIDIS, GEORGE SANIDAS	
ΔΗΜΗΤΡΑ ΜΑΛΑΜΙΔΟΥ, ΖΗΣΗΣ ΜΠΟΝΙΑΣ <i>Η νέα μόνιμη έκθεση του Αρχαιολογικού Μουσείου Θάσου</i>	557
<hr/>	
<i>The New Permanent Exhibition of the Archaeological Museum of Thasos</i> DIMITRA MALAMIDOU, ZISIS BONIAS	
ΡΕΤΥΑ ΙΛΙΕΒΑ, ΔΕΣΠΟΙΝΑ ΤΣΙΑΦΑΚΗ, ΝΕΣΤΩΡ ΤΣΙΡΛΙΓΚΑΝΗΣ, ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΣΑΚΑΛΗΣ, ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΚΑΖΑΚΗΣ <i>G 2-3 Ware από τον βορειοελλαδικό χώρο: η αρχαιομετρική έρευνα 2008-2011</i>	565
<hr/>	
<i>G 2-3 Ware from the North Aegean Basin: The Archaeometric Research 2008-2011</i> RETYA ILIEVA, DESPOINA TSIAPAKI, NESTOR TSIRLIGANIS, ANASTASIOS SAKALIS, NIKOLAOS KAZAKIS	
ANNA ΠΑΝΤΗ <i>Η ανασκαφή του σπηλαιίου Μαρώνειας κατά τα έτη 2008-2010</i>	575
<hr/>	
<i>The Excavation of the Maroneia Cave during 2008-2010</i> ANNA PANTI	
ΓΡΗΓΟΡΗΣ Ν. ΤΣΟΚΑΣ, ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΤΣΟΥΡΛΟΣ, ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΣΤΑΜΠΟΛΙΔΗΣ, ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΒΑΡΓΕΜΕΖΗΣ, ΜΑΤΘΑΙΟΣ ΚΟΥΤΣΟΥΜΑΝΗΣ, ΜΙΧΑΗΛ ΒΑΒΕΛΙΔΗΣ <i>Γεωφυσική έρευνα σε δύο ταφικούς τύμβους στον νομό Έβρου</i>	583
<hr/>	
<i>Geophysical Survey in two burial Mounds in Evros</i> GRIGORIS TSOKAS, PANAYIOTIS TSOURLOS, ALEXANDROS STAMPOLIDIS, GEORGE VARGEMEZIS, MATHAIOS KOUTSOUMANIS, MICHAEL VAVELIDIS	
ΔΕΣΠΟΙΝΑ ΜΑΚΡΟΠΟΥΛΟΥ <i>Το έργο της 15^{ης} Εφορείας Βυζαντινών Αρχαιοτήτων Θράκης κατά τα έτη 2008 έως 2010</i>	591
<hr/>	
<i>The work of the 15th Ephorate of Byzantine Antiquities in Thrace during 2008 - 2010</i> DESPINA MAKROPOULOU	

Χάρτης των περιοχών της Μακεδονίας και της Θράκης που αναφέρονται στο ΑΕΜΘ 24, 2010.

Εκατό χρόνια επιγραφικών ερευνών στη Θάσο (1911-2011)

Julien Fournier, Patrice Hamon, Natacha Trippé*

Τον Ιούλιο του 1904, ο Γερμανός επιγραφικός C. Friedrich (1871-1930) πέρασε ένα μήνα στη Θάσο. Ο C. Friedrich ήταν μαθητής του σπουδαίου φιλόλογου U. von Wilamowitz-Moellendorf (1848-1931), ο οποίος διηύθυνε τότε το μεγάλο επιστημονικό εγχείρημα των *Inscriptiones Graecae*, υπό την αιγίδα της Ακαδημίας του Βερολίνου. Ο Wilamowitz ανέθεσε στον Friedrich την αποστολή να προετοιμάσει τον τόμο που θα περιλαμβάνει τις επιγραφές των νησιών του βόρειου Αιγαίου, μεταξύ των οποίων βρίσκεται η Θάσος¹. Διάφοροι αρχαιολόγοι και ταξιδιώτες είχαν ήδη περάσει στο νησί κατά τη διάρκεια του 19^{ου} αιώνα. Ο Friedrich ήταν όμως ο πρώτος επιγραφικός που έμεινε στη Θάσο για αρκετό χρονικό διάστημα και είχε καθαρά επιστημονικούς στόχους. Επί τέσσερις εβδομάδες ανέγνωσε όλες τις σωζόμενες επιγραφές και πραγματοποίησε έκτυπα, όχι μόνο στον Λιμένα αλλά και στην Παναγία και στην Αλυκή.

Το αποτέλεσμα αυτής της έντονης και σχολαστικής δουλειάς δημοσιεύτηκε το 1909 στη σειρά των *Inscriptiones Graecae* υπό τον τίτλο *Inscriptiones insularum Maris Thracici* (IG XII 8). Το παλιό *Corpus inscriptionum graecarum* του A. Boeckh (1843) είχε μόνο 10 επιγραφές από τη Θάσο (τόμ. II, αριθ. 2161-2164 + *Addenda*), ενώ ο τόμος του Friedrich περιλαμβάνει συνολικά 380 (IG XII 8, 261-630 + *Addenda*). Έτσι όπως παρουσιάζεται το 1909, η επιγραφική της Θάσου χαρακτηρίζεται από δύο κύρια σύνολα:

- 1) επιγραφές που είχε ανακαλύψει το 1864 ο E. Miller σ' ένα χωράφι – τμήματα δηλαδή ενός μνημειακού κατάλογου θασιών αξιωματούχων που ονομάζονται *θεωροί* (αριθ. 77)².
- 2) επιτύμβιες επιγραφές, αυτοκρατορικής εποχής στη συντριπτική τους πλειοψηφία (αριθ. 235).

Οι ανασκαφές της ΓΑΣ και τα επιγραφικά ευρήματα από το 1911 έως το 2011: επιγραφική και τοπογραφία

Συγχρόνως με την κυκλοφορία του τόμου του Friedrich, ο αρχαιολόγος και μέλος της Γαλλικής Σχολής Αθηνών Ch. Picard (1883-1965) υπέβαλε στον τότε διευθυντή της Σχολής ένα σχέδιο συστηματικών ανασκαφών στη Θάσο³. Οι ανασκαφές ξεκίνησαν το 1911 και, επειδή έφεραν στο φως, από την πρώτη κιόλας χρονιά και συνεχώς μέχρι σήμερα, ένα πολύ ψηλό αριθμό επιγραφών –πάνω από 700–, κατέστησαν το *corpus* του Friedrich αμέσως ξεπερασμένο και μεταμόρφωσαν ριζικά τη γενική εικόνα της θασιακής επιγραφικής.

Θα θέλαμε πρώτα να παρουσιάσουμε σύντομα το χρονικό των ανασκαφών, ώστε να διαφανούν καλύτερα οι ζώνες του αρχαιολογικού χώρου όπου ανευρέθησαν οι περισσότερες επιγραφές. Αυτές οι ζώνες αντιστοιχούν στους λεγόμενους *επιφανεστάτους τόπους* (όπως χαρακτηρίζονται στα αρχαία κείμενα), δηλαδή στα πολυσύχναστα μέρη της πόλης, κατάλληλα για τη χάραξη εξαιρετικά σημαντικών δημόσιων κειμένων, είτε στον τοίχο ενός προϋπάρχοντος κτηρίου είτε σ' ένα ανεξάρτητο μνημείο (στήλη ή βάθρο). Η αρχαία Θάσος είχε διάφορους τέτοιους *επιφανεστάτους τόπους*, οι οποίοι μπορεί εξάλλου να άλλαξαν θέση κατά τη διάρ-

* J. Fournier: Πανεπιστήμιο του Nancy, P. Hamon: Πανεπιστήμιο της Rouen/Kommission für Alte Geschichte und Epigraphik des Deutschen Archäologischen Instituts (A. von Humboldt-Stiftung), N. Trippé: Γαλλική Αρχαιολογική Σχολή Αθηνών. Ευχαριστούμε θερμά τους συναδέλφους I. Καλλιοντζή (Collège de France, Παρίσι) και Κ. Μπουρά (ΓΑΣ, Αθήνα) για τη βοήθειά τους στη βελτίωση του ελληνικού κειμένου. Μια αναλυτικότερη εκδοχή του ίδιου κειμένου θα δημοσιευτεί στα γαλλικά στη Revue des Études Grecques 124 (2011).

1. Ο Friedrich δημοσίευσε αργότερα μια διήγηση για το ταξίδι του: C. Friedrich, Vor den Dardanellen, auf griechischen Inseln und auf dem Athos (1915) ειδικά 107-128.

2. E. Miller, Le Mont Athos, Vatopédi, l'île de Thasos (1889) 180-336. Βλ. IG XII 8, 89-125, αριθ. 272-348.

3. Βλ. D. Mulliez στον παρόντα τόμο και CRAI 2011 (υπό εκτύπωση).

κεια των αιώνων. Θα αναφέρουμε μόνο τους κυριότερους από αυτούς.

1) Το ιερό του Απόλλωνος Πυθίου, το οποίο βρίσκεται στη βόρεια κορυφή της ακρόπολης (*Guide de Thasos*, 2η εκδ., αριθ. 63), αποτελεί αναμφισβήτητα μία από τις παλαιότερες και σημαντικότερες θέσεις της τοπογραφίας του άστεως. Αρκετοί αρχαίοι ενεπίγραφοι δόμοι, εντοιχισμένοι στους πύργους του μεσαιωνικού κάστρου, είχαν ήδη εντοπιστεί και αντιγραφεί από τους ταξιδιώτες του 19^{ου} αιώνα⁴. Οι ανασκαφές του Ch. Picard στο εσωτερικό του κάστρου, το 1914 και το 1920, έφεραν στο φως νέους τέτοιους λίθους⁵, οι οποίοι του επέτρεψαν να καταλάβει ότι αποτελούσαν τμήματα ενός τοίχου του αρχαίου ιερού (είτε του περιβόλου είτε του ίδιου του ναού). Αυτός ο τόπος προοριζόταν για τη χάραξη ψηφισμάτων με θέμα την πολιτογράφηση.

2) Η κάτω πόλη άρχισε να ανασκάπτεται το 1911, με τομές σε διάφορες ζώνες του χωριού. Ένας από τους κύριους στόχους του Picard ήταν να ξαναβρεί το κτήριο των *θεωρών* που ο Miller είχε σκάψει βιαστικά πενήντα χρόνια νωρίτερα και όπου είχε ανακαλύψει τους προαναφερθέντες καταλόγους. Τα ερείπια του κτηρίου είχαν σκεπαστεί και δεν ήταν πια γνωστό πού ακριβώς είχε γίνει η ανασκαφή του Miller – κάπου νότια από το παλιό λιμάνι και το αιγυπτιακό κονάκι (το λεγόμενο «βακουφικό»). Ο χώρος αυτός εντοπίστηκε τελικά και ανασκάφηκε το 1912 και το 1913. Ο Picard πείστηκε αμέσως ότι δεν ήταν η έδρα των *θεωρών*, αλλά η είσοδος του πρυτανείου. Γνωρίζουμε σήμερα ότι πρόκειται πράγματι για ένα μνημειακό διάδρομο, τη λεγόμενη «Δίοδο των *θεωρών*» (*Guide*, αριθ. 46). Από αυτό το σημείο η ανασκαφή επεκτάθηκε προς τα νότια και τα δυτικά: ανακαλύφθηκαν διάφορα κτήρια, ιδιαίτερα στοές, και πολλές επιγραφές δημοσίου χαρακτήρα⁶. Οι ανασκαφείς κατάλαβαν σύντομα ότι είχαν μόλις εντοπίσει την αρχαία αγορά και ότι μπορούσαν να ελπίζουν σε άλλα πλούσια ευρήματα, ιδιαίτερα επιγραφές – όπως είναι αναμενόμενο στη πολιτική καρδιά κάθε αρχαίας πόλης.

Λόγω των διαφόρων προβλημάτων στην απαλλοτρίωση των ιδιόκτητων και «βακουφικών» οικοπέδων, η αρχαιολογική έρευνα της αγοράς και μάλιστα της κεντρικής πλατείας της δεν μπόρεσε να ολοκληρωθεί πριν από τον Β' παγκόσμιο πόλεμο. Η «μεγάλη ανασκαφή»

άρχισε πράγματι το 1938, υπό τη διεύθυνση του R. Martin (1912-1997), και τελείωσε το 1955. Η συγκομιδή επιγραφών ξεπέρασε όλες τις προσδοκίες. Τα περισσότερα ευρήματα εντοπίστηκαν σε δύο συγκεκριμένους τομείς της αρχαίας αγοράς: 1^ο στην παλαιοχριστιανική βασιλική (*Guide*, αριθ. 13), στο δάπεδο και στους τοίχους της οποίας είχαν επαναχρησιμοποιηθεί μαρμάρيني δόμοι από τα γειτονικά κτήρια που έφεραν επιγραφές υψηλού ιστορικού ενδιαφέροντος, και 2^ο) μέσα στην κεντρική ανοιχτή πλατεία, όπου είχαν ιδρυθεί μερικά μικρά ιερά (όπως π.χ. το ιερό του ήρωα Θεαγένη: *Guide*, αριθ. 31-32) και είχαν στηθεί πάρα πολλά βάθρα τιμητικών μνημείων (αγαλμάτων κ.ά.). Η ανασκαφή της αγοράς διπλασίασε έτσι τον συνολικό αριθμό των επιγραφών. Ο νέος επιγραφικός J. Pouilloux (1917-1996), μαθητής του L. Robert, ανέλαβε τη μελέτη και τη δημοσίευση των 414 νέων επιγραφών⁷. Με τους δύο τόμους των *Recherches sur l'histoire et les cultes de Thasos* (1954 και 1958)⁸, έγινε η δεύτερη μεγάλη προσωπικότητα της θασιακής επιγραφικής μετά από τον Fredrich.

3) Παράλληλα με τη σταδιακή ανασκαφή της αγοράς, οι Γάλλοι αρχαιολόγοι έφεραν στο φως μια σειρά αστικών ιερών που αποτελούν ίσως το πιο ενδιαφέρον χαρακτηριστικό του αρχαιολογικού τοπίου της Θάσου. Το κύριο ιερό, δηλαδή το Ηράκλειο, ανασκάφηκε από το 1933 έως το 1936 από τον M. Launey (1907-1951). Δεν απέδωσε όμως όσα επιγραφικά τεκμήρια μπορούσε κανείς να προσδοκά: βρέθηκαν πράγματι μόνο επιγραφές σχετικές με τη λατρεία και τη διοίκηση του ιερού⁹. Το ίδιο ισχύει και για τα υπόλοιπα ιερά όπως –κατά τη χρονολογική σειρά των ανασκαφών– το Αρτεμίσιο, το Διονύσιο, το Ποσειδώνιο, το Θεσμοφόριο και ακόμα πιο πρόσφατα το Δήλιο. Η ανασκαφή τους μας προσέφερε ιερούς νόμους, βωμούς, αναθηματικές επιγραφές, ψηφίσματα θρησκευτικών συλλόγων κ.λπ.¹⁰. Μπορούμε να προσθέσουμε ότι η ζώνη γύρω από την Αψίδα του Καρακάλλα στέγαζε ίσως έναν από τους ναούς της

7. Βλ. J. Pouilloux, *Inscriptions de Thasos*, στο *Actes du 2e Congrès d'épigraphie grecque et latine* (1953) 254-263.

8. J. Pouilloux, *Recherches sur l'histoire et les cultes de Thasos*, τόμ. I, *ÉtThas III* (1954) και Chr. Dunant, J. Pouilloux, *Recherches sur l'histoire et les cultes de Thasos*, τόμ. II, *ÉtThas V* (1958).

9. Αναθήματα: IG XII Suppl. 412-413. Μισθώσεις: IG XII Suppl. 353 και Fr. Salviat, BCH 96, 1972, 364-373.

10. Αρτεμίσιο: IG XII Suppl. 382-388, Fr. Salviat, *Décrets pour Épié, fille de Dionysios: déesses et sanctuaires thasiens*, BCH 83, 1959, 362-397, και J. Fournier, Cl. Prêtre, *Un mécène au service d'une déesse thasienne: décret pour Stilbôn*, BCH 130, 2006, 487-497 (SEG 56, 1018). Διονύσιο: IG XII Suppl. 395-398, 400, 429-430. Ποσειδώνιο: IG XII Suppl. 366-367, 409, 432. Θεσμοφόριο: Cl. Rolley, *Le sanctuaire des dieux patrôoi et le Thesmophorion de Thasos*, BCH 89, 1965, 441-483. Δήλιο: Y. Grandjean, Fr. Salviat, *Règlements du Délion de Thasos*, BCH 130, 2006, 296-327 (SEG 56, 1017).

4. IG XII 8, 263, 264, 266, 267, 268 και 270.

5. IG XII Suppl. 350-353, 355, 358, 362.

6. Θραύσματα του κατάλογου των *θεωρών*: J. Pouilloux, *Recherches I* (βλ. σημ. 8), 35-39. Ιεροί νόμοι: IG XII Suppl. 394, 414. Κανονισμός: IG XII Suppl. 356. Αναθηματικές επιγραφές αξιωματούχων: IG XII Suppl. 390, 402-405, 434, J. Pouilloux, *Recherches I*, 26, 151. Ψηφίσματα ξένων πόλεων: IG XII Suppl. 354, 360.

αυτοκρατορικής λατρείας: ο χώρος αυτός έγινε κατά πάσα πιθανότητα τον 2^ο ή τον 3^ο αιώνα μ.Χ. ένας νέος επιφανέστατος τόπος, όπως δείχνουν οι επιγραφές που βρέθηκαν in situ¹¹.

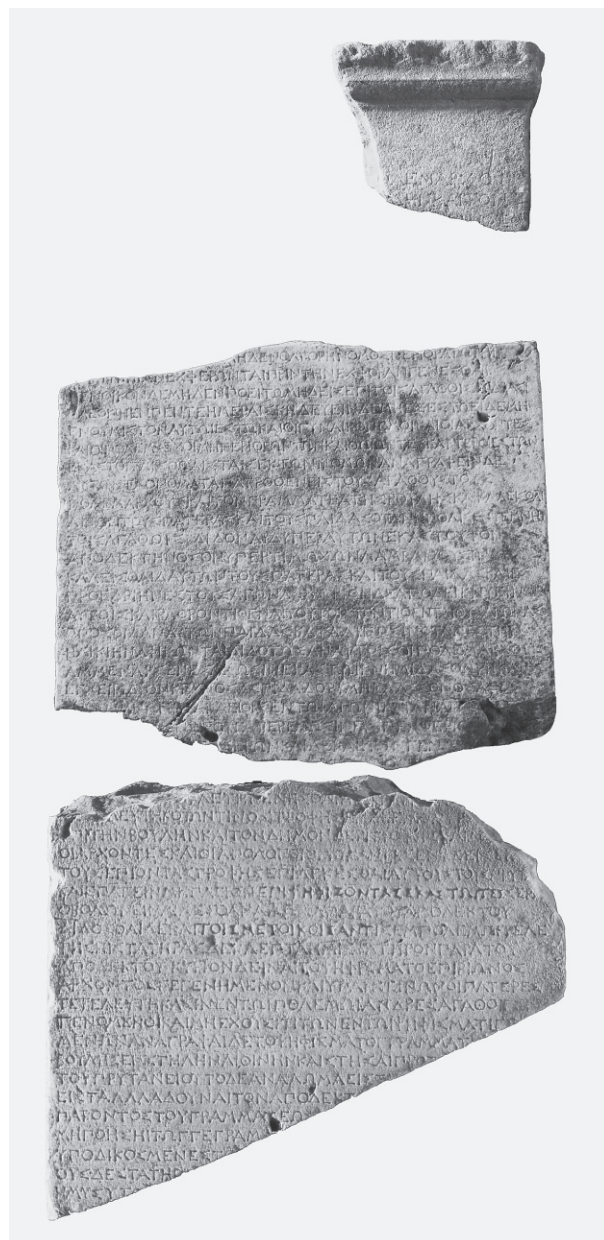
4) Η πλειοψηφία των επιγραφών προέρχεται από την αρχαία νεκρόπολη έξω από τα τείχη, δυτικά και νοτιο-δυτικά της πόλεως: πρόκειται σχεδόν αποκλειστικά για επιτύμβιες επιγραφές – ιδιωτικού δηλαδή χαρακτήρα. Η έρευνα της χώρας δεν έδωσε παρά λίγες επιγραφές, κυρίως επιτύμβιες, και ένα τεκμήριο εξαιρετικού ενδιαφέροντος: τον «οδοδείκτη» του 5^{ου} αιώνα που βρέθηκε στην Αλυκή¹².

Θα κλείσουμε αυτή τη σύντομη αρχαιολογική περιήγηση με μια σφαιρική παρατήρηση που αφορά στην τύχη των επιγραφών στη Θάσο κατά τους αιώνες. Το μνημειακό κέντρο της πόλης υπέστη ριζικές μεταβολές στην ύστερη αρχαιότητα –καταστροφές, εγκαταλήψεις και ανοικοδομήσεις– (οι οποίες θα γίνουν καλύτερα γνωστές χάρη στις τρέχουσες ελληνο-γαλλικές ανασκαφές των νοτίων παρυφών της αγοράς [«Macellum»] και των βορειοδυτικών παρυφών του Αρτεμισίου [οικ. Η. Κοκκίνου]). Οι εν λόγω μεταβολές είχαν ως αποτέλεσμα ότι οι κάτοικοι τεμάχισαν σκόπιμα πολλούς ενεπίγραφους δόμους σε κόμματα μικρότερων διαστάσεων ώστε να τα μεταφέρουν πιο εύκολα και να τα εντοιχίσουν σε νεότερες κατασκευές. Αυτή η πράξη εξηγεί το γεγονός ότι η θασιακή επιγραφική μοιάζει μερικές φορές μ' ένα παζλ του οποίου τα κομματάκια ξαναεμφανίζονται το ένα μετά από το άλλο με χρονική απόσταση δεκαετιών. Παραδείγματος χάρη η λεγόμενη στήλη της συμφιλίωσης μας είναι γνωστή από δύο συνανήκοντα αλλά μη συγκολλώμενα θραύσματα: το ένα βρέθηκε το 1886 και το άλλο το 1980, στην ίδια περίπου περιοχή. Το ίδιο ισχύει για τη λεγόμενη Στήλη των Αγαθών, της οποίας ένα πρώτο θραύσμα ανακαλύφθηκε το 1952, ένα δεύτερο το 2006, και ένα τρίτο, μικρότερο θραύσμα ταυτίστηκε το 2011¹³ (Εικ. 1). Ας ελπίσουμε ότι η συνέχιση της ανα-

σκαφικής έρευνας θα προσφέρει σιγά-σιγά και άλλα κομμάτια του θασιακού παζλ.

Ένα σύντομο πανόραμα της θασιακής επιγραφικής: δομή ενός μελλοντικού corpus των επιγραφών της Θάσου

Μετά από έναν αιώνα ανασκαφών ήρθαν στο φως περισσότερα από 1.200 επιγραφές. Δημοσιεύτηκαν με τη σειρά σε συντάγματα, μονογραφίες και πολυάριθμα άρθρα (κυρίως στο *BCH*). Ήρθε πιθανόν επιτέλους η ώρα να συγκεντρωθεί αυτή η πληθώρα τεκμηρίων υπό τη μορφή ενός εξαντλητικού και εύχρηστου εργαλείου,

Εικ. 1. Στήλη των Αγαθών (BCH 131 [2007], 309-381 + 134 [2010], 301-315 [φωτογρ. ΓΑΣ, Ph. Collet]).

11. IG XII 8, 380 [με τις παρατηρήσεις του Fr. Salviat, (προηγούμενη σημ.), 356, σημ. 6], 386, 387, 388, IG XII Suppl. 446-447.

12. Επιτύμβιες επιγραφές κ.ά.: IG XII 8, 581-604 και Y. Grandjean, B. Holtzmann, Cl. Rolley, *Antiquités thasiennes de la collection Papegeorgiou*, BCH 97, 1973, 145-188. Οδοδείκτης της Αλυκής: Fr. Salviat, J. Servais, *Stèle indicatrice thasienne trouvée au sanctuaire d'Aliki*, BCH 88, 1964, 267-287.

13. Στήλη της Συμφιλίωσης: Y. Grandjean, Fr. Salviat, *Décret d'Athènes, restaurant la démocratie à Thasos en 407 av. J.-C.*: IG XII 8, 262 complété, BCH 112, 1988, 249-278 (SEG 38, 851, βλ. και O. Picard, CRAI 2000, 1057-1084). Στήλη των Αγαθών: J. Fournier, P. Hamon, *Les orphelins de guerre de Thasos: un nouveau fragment du Règlement pour les Braves*, BCH 131, 2007, 309-381 (SEG 57, 820) και P. Hamon, *Études d'épigraphie thasienne, III. Un troisième fragment de la Stèle des Braves et le rôle des polémarmes à Thasos*, BCH 134, 2010, 301-315.

Εικ. 2. Θραύσμα του καταλόγου των αρχόντων (BCH 86 [1962], 580-582 [φωτογρ. ΓΑΣ, Ph. Collet]).

Εικ. 3. Όρος του τεμένους του Διός Κτησίου Πατρωίου, περί το 425 π.Χ. (BCH 89 [1965], 442-444 [φωτογρ. ΓΑΣ, Ph. Collet]).

όπως έχει ήδη γίνει για τις σφραγίδες αμφορέων παλαιού τύπου και όπως θα γίνει σύντομα για τα νομίσματα¹⁴. Γι' αυτό τον λόγο, ο πρώην διευθυντής της ΓΑΣ καθηγητής D. Mulliez μας πρότεινε να επεξεργαστούμε το σχέδιο ενός νέου corpus που είχαμε την ευκαιρία να παρουσιάσουμε σε γενικές γραμμές το 2006¹⁵. Εν τω μεταξύ, οι συζητήσεις με τους συναδέλφους των δύο εφορειών αρχαιοτήτων της Καβάλας έχουν προχωρήσει όσον αφορά στην οργάνωση της συντακτικής ομάδας. Ελπίζουμε ότι το επιστημονικό σχέδιο θα μπορέσει να υποβληθεί στο ΚΑΣ στο εγγύς μέλλον. Σκιαγραφώντας εν συντομία τη δομή αυτού του μελλοντικού *Corpus των επιγραφών της Θάσου*, το έργο προβλέπει έξι ή επτά τεύχη.

1) Το πρώτο τεύχος θα αφιερωθεί στους καταλόγους αξιωματούχων. Πρόκειται για τους *άρχοντες* (Εικ. 2) και τους *θεωρούς*. Οι δύο λίστες χαραχτηκαν κατά το δεύτερο μισό του 4^{ου} αι. π.Χ. Ανατρέχουν στις απαρχές της πόλης (κατά το 650 π.Χ.) και ενημερώνονταν έπειτα τακτικά, έως τον 3^ο αι. μ.Χ.: προσφέρουν δηλαδή μια σφαιρική εικόνα για εννέα περίπου αιώνες ιστορίας. Τέτοιοι κατάλογοι έχουν βρεθεί σε άλλες αρχαίες πόλεις, όπως η Αθήνα, η Μίλητος, η Χίος κ.λπ. Όμως, κανένας απ' αυτούς δεν έχει ούτε το μέγεθος ούτε τον μνημειακό χαρακτήρα των δύο θασιακών καταλόγων. Όπως

γίνεται εύκολα αντιληπτό, αυτό το σύνολο είναι μεγίστης σημασίας όσον αφορά στη χρονολογία, στην προσωπογραφία και στα ονόματα της αρχαίας Θάσου¹⁶.

2) Ένα δεύτερο τεύχος θα περιέχει τα τεκμήρια της αρχαϊκής εποχής και του 5^{ου} αι. π.Χ. (περίπου 100 επιγραφές). Χρησιμοποιούν όλα το παριανό αλφάβητο (έως το 425 π.Χ.) και την παριανή-θασιακή διάλεκτο, η οποία ανήκει στη νησιωτική ιωνική, αλλά με επιρροές από τη Μίλητο. Η πιο αρχαία επιγραφή αυτής της ομάδας είναι το σεβάσμιο *μνήμα* του παριανού κτίστη Γλαύκου. Βρίσκουμε έπειτα μια αξιοσημείωτη σειρά νόμων που αφορούν στις οδούς και στην τάξη στους ανοιχτούς χώρους της πόλης, στο εμπόριο του κρασιού και διάφορες λατρείες¹⁷ (Εικ. 3). Οι υπόλοιπες επιγραφές είναι αναθηματικές και επιτύμβιες. Χάρη σ' αυτά τα τεκμήρια, αντιλαμβανόμαστε τη δημιουργία μιας ιδιαίτερης θασιακής ταυτότητας διαμέσου συνεχών επαφών όχι μόνο με τη μητρόπολη Πάρο, αλλά και με τη θρακική περαία, με τη σύμμαχο Αθήνα και με τις πόλεις της δυτικής Μικράς Ασίας.

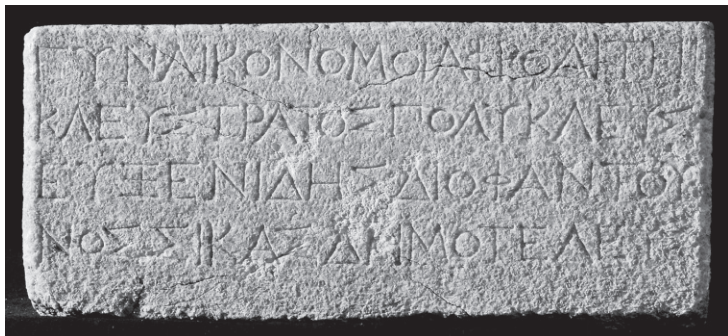
3) Τις πρώτες δεκαετίες του 4^{ου} αι. π.Χ. αρχίζει μια νέα εποχή για τη Θάσο έπειτα από τριάντα χρόνια εμφυλίου πολέμου. Το τρίτο τεύχος θα αφιερωθεί στις δημόσιες επιγραφές από τον 4^ο έως τον 2^ο αι. π.Χ., δηλαδή περίπου 100 επιγραφές. Ανάμεσα σ' αυτές, τα τιμητικά ψηφί-

14. Y. Garlan, *Les timbres amphoriques de Thasos. I: timbres protothasiens et thasiens anciens*, ÉtThas XVIII (1999). Όσον αφορά στα νομίσματα, βλ. O. Picard στον παρόντα τόμο και CRAI 2011 (υπό έκδοση).

15. J. Fournier, P. Hamon, *AEMΘ* 20, 2006, 51-60.

16. Βλ. σημ. 2.

17. Μνήμα του Γλαύκου: J. Pouilloux, *Glaucos, fils de Leptine, Parien*, BCH 79, 1955, 75-86. Κανονισμοί: H. Duchêne, *La stèle du port*, ÉtThas XIV (1992), IG XII Suppl. 347 I-II και 349, J. Pouilloux, *Recherches I, 7*. Ιεροί νόμοι: IG XII 8, 358; IG XII Suppl. 414.

Εικ. 4. Αναθηματική επιγραφή γυναικονόμων, 3^{ος} αι. π.Χ. (BCH 68-69 [1944-1945], 158-159 [φωτογρ. ΓΑΣ, Ph. Collet]).

Εικ. 5. Ψήφισμα της Μιλήτου για Θάσιους δικαστές, 2^{ος} αι. π.Χ. (BCH Suppl.V [1979], 391-394 [φωτογρ. ΓΑΣ, Ph. Collet]).

σματα για Θάσιους πολίτες ή ξένους είναι ελάχιστα. Πολυάριθμοι είναι αντιθέτως οι κανονισμοί σχετικοί με την οικονομική ζωή, τη θρησκεία, τη δικαιοσύνη κ.λπ.¹⁸ και επίσης οι αναθηματικές επιγραφές αξιωματούχων, όπως π.χ. οι *πολέμαρχοι* και οι *γυναικονόμοι* (Εικ. 4). Το σύνολο αυτό μάς επιτρέπει να αναλύσουμε τη λειτουργία των δημοκρατικών θεσμών της πολιτείας. Προστίθενται και δέκαπεντε περίπου ψηφίσματα ξένων πόλεων της Προποντίδας και της Μικράς Ασίας, ιδιαίτερα για Θάσιους δικαστές¹⁹ (Εικ. 5): εμφανίζονται έτσι το δίκτυο των διεθνών σχέσεων και η φήμη της πόλης στο εξωτερικό.

18. Βλ. ιδιαίτερα IG XII Suppl. 348 και 356, J. Pouilloux, Recherches I, 150 και 155, Fr. Salviat, Une nouvelle loi thasienne: institutions judiciaires et fêtes religieuses à la fin du IVe siècle, BCH 82, 1958, 193-267 (SEG 17, 415).

19. Βλ. ιδιαίτερα Y. Grandjean, Décrets pour des juges thasiens, in Thasiaca, BCH Suppl. V (1979) 385-405 και P. Hamon, Juges thasiens à Smyrne: I. Smyrna 582 complété, BCH 123, 1999, 175-194 (SEG 49, 1171). Αναφορά σε ένα αδημοσίευτο ψηφισμα κάνει η Χ. Κουκούλη-Χρυσανθάκη, ΑΔ 33, Β'2 Χρον., 1978, 290.

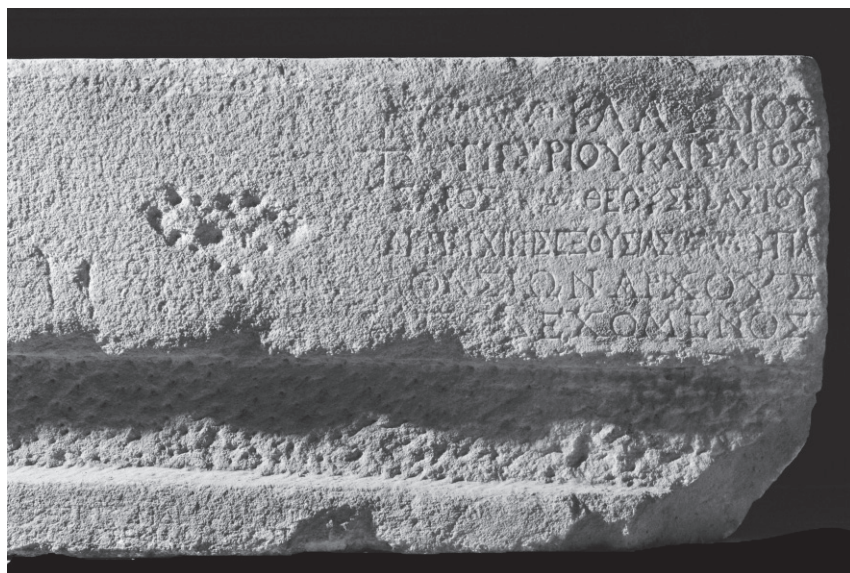
4) Ένα τέταρτο τεύχος θα περιέχει τις 200 περίπου δημόσιες επιγραφές της ρωμαϊκής περιόδου, από τον 1^ο αι. π.Χ. έως τον 3^ο αι. μ.Χ. Οι πιο αξιοσημείωτες απ' αυτές χαρακτήθηκαν στο λεγόμενο Κτήριο με παρασκήνια (Guide, αριθ. 12) και αποτελούν έναν τοίχο αρχείων που μπορεί να συγκριθεί με το Archive wall του θέατρου της Αφροδισιάδας²⁰: πρόκειται για αποσπάσματα της επίσημης αλληλογραφίας της πόλης με τις ρωμαϊκές αρχές (ένα *senatus-consultum*, επιστολές των αυτοκρατόρων Κλαυδίου και Νέρωνα (Εικ. 6), κ.λπ.). Διαθέτουμε επίσης αρκετές επιγραφές σχετικές με την αυτοκρατορική λατρεία, ήδη από την εποχή του Αυγούστου. Οι υπόλοιπες αφορούν στα μέλη της τοπικής ελίτ, ευεργέτες της κοινότητας, άνδρες και γυναίκες, ακόμα και ζεύγη επιφανών πολιτών. Έτσι μπορούμε να ερευνήσουμε την άρχουσα τάξη με τις πολιτικές και κοινωνικές συνήθειές της²¹.

5) Μπορούμε να προβλέψουμε ένα ξεχωριστό, πέμπτο τεύχος για τις πολυάριθμες επιτύμβιες επιγραφές της ελληνιστικής και αυτοκρατορικής εποχής (περισσότερες από 500). Ανήκουν σε όλες τις κατηγορίες – απλές ή έμμετρες, ατομικές ή συλλογικές επιγραφές, σαρκοφάγοι με ποινικές ρήτρες κατά των τυμβωρύχων, κ.λπ. – και προσφέρουν παρά πολλές πληροφορίες για την προσωπογραφία και τα ονόματα (παριανής, θρακικής, λατινικής καταγωγής, κ.λπ.).

6-7) Ένα έκτο και ένα έβδομο τεύχος θα μπορούσε να περιλαμβάνει τις επιγραφές που προέρχονται από τη χώρα, καθώς και αυτές της πρωτοβυζαντινής και βυζαντινής εποχής.

20. J. Reynolds, Aphrodisias and Rome (1982).

21. Για τους Θάσιους άρχοντες αυτοκρατορικής εποχής, βλ. μεταξύ άλλων: Fr. Salviat, ό.π. (σημ. 10), G. Daux, Trois inscriptions de la Grèce du Nord, CRAI 1972, 478-493 (ιδιαίτερα 487-493), J. Fournier, La société thasienne et l'Empire sous les Julio-Claudiens: deux inscriptions inédites, BCH 130, 2006, 499-518 και P. Hamon, Études d'épigraphie thasienne, II. Un poète thasien dans l'Anthologie grecque, BCH 133, 2009, 273-286.

Εικ. 6. Επιστολή του αυτοκράτορα Νέρωνα, με *damnatio memoriae*, 64/65(;) μ.Χ. [Dunant, Pouilloux, *Recherches* II, 184 (φωτογρ. ΓΑΣ, Ph. Collet)].

Θα ολοκληρώσουμε τη σύντομη αυτή περιδιάβαση με μερικές γενικές παρατηρήσεις. Στη βόρεια Ελλάδα, η Θάσος είναι αναμφισβήτητα η πόλη που έδωσε τις περισσότερες (και τις καλύτερα καταναμημένες στον χρόνο) επιγραφές. Όπως αναφέραμε, βρέθηκαν περισσότερες από 1200 επιγραφές συνολικά. Εκτός από την Αθήνα, τους Δελφούς και τη Δήλο (που αποτελούν και οι τρεις εξαιρετικές περιπτώσεις), ελάχιστες είναι οι αρχαίες πόλεις που μπορούν να συγκριθούν με τη Θάσο ως προς τον πλούτο του επιγραφικού υλικού: θα αναφέρουμε την Κω, τη Σάμο και μερικές μεγάλες πόλεις της Μικράς Ασίας, όπως την Έφεσο και τη Μίλητο. Αυτό το φαινόμενο είναι αξιοσημείωτο, αφού άλλωστε η Θάσος δεν ήταν παρά μια σχετικά μέτρια πόλη, τουλάχιστον κατά την ελληνιστική και αυτοκρατορική εποχή.

Η επιγραφική της Θάσου είναι πρωτότυπη όχι μόνο λόγω του πλήθους των επιγραφών, αλλά και της ποικι-

λίας τους. Βρίσκουμε όλες τις συνήθεις κατηγορίες (ψηφίσματα, τιμητικές επιγραφές, μισθώσεις, αναθήματα, κ.λπ.), μεταξύ των οποίων μία κατηγορία αξίζει ιδιαίτερα προσοχή. Πρόκειται για τους «νόμους»: υπάρχουν στη Θάσο είκοσι με τριάντα «νόμοι» όλων των περιόδων, που αφορούν στη διοικητική, οικονομική και θρησκευτική ζωή του άστεως. Αυτό μαρτυρεί μια έντονη φροντίδα παρουσίασης στον δημόσιο χώρο των ισχυρότων νομικών κανόνων. Αλλά, γενικότερα, οι ιλιγγιώδεις κατάλογοι *αρχόντων* και *θεωρών* και οι αμέτρητες επιγραφές που κατέκλυσαν σιγά-σιγά τους τοίχους της αγοράς κατά τη διάρκεια των αιώνων εξηγούνται ίσως από μια ιδιόρρυθμη αδυναμία στη χάραξη επιγραφών: αυτό το φαινόμενο μπορεί να έχει σχέση, μεταξύ άλλων, με τη λιθουργική και γλυπτική παράδοση των αρχαίων Θασίων, δηλαδή με τον τοπικό πολιτισμό του μαρμάρου και του γλυφάνου.

*Université de Nancy II,
Université de Rouen
Γαλλική Αρχαιολογική Σχολή*

Abstract

One hundred Years of epigraphic Research in Thassos (1911-2011)

This paper focusses on the history of epigraphic exploration on Thasos, from the edition of a first corpus in 1909 (IG XII 8) to the most recent excavations led by the French School at Athens, paying special attention to the inscriptions' main places of dis-

Julien Fournier, Patrice Hamon, Natacha Trippé

covery (sanctuaries, agora, necropolis). It expounds the editorial principles of a new corpus. More than one thousand inscriptions will be gathered in several volumes, arranged chronologically and by category of document.